

Vlaams
Parlement

stuk **928** (2010-2011) – Nr. 2
ingediend op 9 maart 2011 (2010-2011)

Verzoekschrift

over een onderzoek naar de legaliteit van adopties van
baby's uit anonieme bevallingen in Frankrijk

Verslag

namens de Commissie voor Welzijn,
Volksgezondheid, Gezin en Armoedebeleid
uitgebracht door mevrouw Cindy Franssen

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Tom Dehaene.

Vaste leden:

de heer Tom Dehaene, de dames Cindy Franssen, Vera Jans, Katrien Schryvers;
mevrouw Marijke Dillen, de heren Felix Strackx, Erik Tack;
de heer Peter Gysbrechts, mevrouw Vera Van der Borght;
de heer John Crombez, mevrouw Else De Wachter;
de dames Lies Jans, Helga Stevens;
mevrouw Ulla Werbrouck;
mevrouw Mieke Vogels.

Plaatsvervangers:

de dames Sonja Claes, Griet Coppé, Kathleen Helsen, Tinne Rombouts;
de dames Gerda Van Steenberge, Linda Vissers, de heer Wim Wienen;
de dames Gwenny De Vroe, Lydia Peeters;
mevrouw Mia De Vits, de heer Bart Van Malderen;
de dames Danielle Godderis-T'Jonck, Goedele Vermeiren;
de heer Jurgen Verstrepen;
de heer Bart Caron.

Stukken in het dossier:

928 (2010-2011) – Nr. 1: Advies van het Kinderrechtencommissariaat

1. Procedure

Op 8 september 2010 werd bij de voorzitter van het Vlaams Parlement een verzoekschrift ingediend over een onderzoek naar de legaliteit van adopties van baby's uit anonieme bevallingen in Frankrijk (verzoekschrift nr. 41 (2009-2010)).

Het verzoekschrift werd op 6 oktober 2010 ontvankelijk verklaard door de voorzitter van het Vlaams Parlement en voor verdere behandeling verwezen naar de commissie bevoegd voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebeleid.

De Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebeleid besprak het verzoekschrift een eerste maal op 7 december 2010 en besliste (1) de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, om uitleg te vragen over dit verzoekschrift en (2) het Kinderrechtencommissariaat om advies te vragen.

Op 1 maart 2011 werd dit verzoekschrift aan de agenda van de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebeleid toegevoegd. De commissie had inmiddels op 11 februari 2011 van de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, een antwoord ontvangen op dit verzoekschrift. Het Kinderrechtencommissariaat had advies uitgebracht op 1 februari 2011 (*Parl. St.* VI. Parl. 2010-11, nr. 928/1).

2. Inhoud van het verzoekschrift

In het verleden werden 'ongewenst' zwangere meisjes door bijvoorbeeld bepaalde zustercongregaties naar Frankrijk gebracht om er anoniem te bevallen en hun kind af te staan, zelfs als de moeders hun kindje wilden behouden. Volgens de Franse wetgeving had de moeder het recht op een respijttermijn van drie maanden (nu twee maanden) om alsnog de baby te erkennen. De baby moest in die tussenperiode ofwel naar een tehuis ofwel naar een opvanggezin tot hij/zij geadopteerd kon worden. Uit getuigenissen blijkt dat reeds na enkele dagen moeder en kind apart terug naar België werden gebracht, waarna de adoptieprocedure voor het kind direct werd ingezet. De Franse adoptiewetgeving werd met andere woorden niet gerespecteerd.

De verzoeker wenst meer transparantie te krijgen in de adoptie door erkende adoptiediensten van kinderen uit anonieme bevallingen en de legaliteit ervan te toetsen en stelt een aantal concrete vragen, waaronder: waarom heeft Kind en Gezin dergelijke adopties nooit aangeklaagd, en zijn dergelijke adopties nog altijd mogelijk?

3. Bespreking

Mevrouw *Vera Van der Borgh* noemt het antwoord van minister Vandeurzen mager omdat het niet ingaat op de kern van de zaak, namelijk dat anonieme bevallingen zoveel jaar later voor problemen zorgen. De verzoeker verwacht geen ambtelijk antwoord maar een inspanning om alle mogelijke informatie te achterhalen. Minister Vandeurzen gaat in zijn antwoord niet in op de emotionele noden van de verzoeker. Ze suggereert de verzoeker uit te nodigen voor een hoorzitting om van hem/haar te vernemen welke stappen nog mogelijk zijn.

Mevrouw *Vera Jans* omschrijft het antwoord van de minister als ter zake en duidelijk. Zij voegt daaraan toe dat ze zich als Vlaams parlements lid onmogelijk kan uitspreken over de wetgeving in Frankrijk. Ze beaamt dat ook in België stemmen opgaan om discreet bevalen mogelijk te maken, maar benadrukt dat dit een federale materie is. Om die redenen twijfelt ze of een hoorzitting met de verzoeker aangewezen is, waarmee ze geen afbreuk wil doen aan het belang van de problematiek.

Mevrouw *Else De Wachter* zegt dat de minister in zijn duidelijk en uitgebreid antwoord niet ontkent wat vroeger gebeurde. Tegelijk kan ze begrip opbrengen voor de opmerking

van mevrouw Van der Borgh t dat het antwoord niet tegemoetkomt aan de emotionele behoeften van de verzoeker. Ze suggereert niet alleen de verzoeker in kennis te stellen van het antwoord van minister Vandeurzen, maar ook het federale niveau.

Mevrouw *Katrien Schryvers* zegt dat de minister deze schrijnende situaties niet ontkent, maar in een actueel tijds kader plaatst. De vraag is wat het Vlaamse niveau nog kan doen aangezien er maar weinig gegevens meer beschikbaar zijn. De spreekster brengt begrip op voor de levensgrote vragen waarmee alle betrokkenen zitten. In de Kamer zijn enkele wetsvoorstellen over anoniem bevallen ingediend. Daartegenover staat evenwel het recht van elk kind om zijn ouders te kennen. Het wordt een delicate evenwichtsoefening om deze problematiek in de toekomst onmogelijk te maken. Ze stemt in met de suggestie van mevrouw De Wachter.

De heer *Tom Dehaene* wijst erop dat de verslaggever gemeenschapss enator is.

Mevrouw *Vera Van der Borgh t* zegt dat enkele adoptiediensten, die indertijd anonieme bevallingen en adopties regelden, nog actief zijn. Ze stelt voor die diensten te vragen of ze nog over informatie beschikken.

Mevrouw *Mieke Vogels* vermoedt dat de enige bron van informatie de archieven van de kloosterordes zijn. Het is rekenen op de bereidheid van kloosterordes om hun archieven openbaar te maken. Ze benadrukt afsluitend dat het probleem evolueert: wat met kinderen van een draagmoeder? Discreet bevallen is weliswaar een federale bevoegdheid maar niets belet het Vlaams Parlement om van gedachten te wisselen over dit onderwerp.

Mevrouw *Cindy Franssen* antwoordt haar dat het federale niveau begaan is met de evolutie van dit probleem. Er zijn talrijke wetsvoorstellen. Er wordt van gedachten gewisseld en draagvlak gecreëerd.

4. Conclusie

De aanwezige leden stemmen in met het voorstel van de heer Tom Dehaene, commissie-voorzitter, om het antwoord van de Vlaamse Regering en het advies van het Kinderrechtencommissariaat aan de indiener van het verzoekschrift en aan de bevoegde commissie van het federale parlement te bezorgen.

Tom DEHAENE,
voorzitter

Cindy FRANSSEN,
verslaggever

BIJLAGE:

Antwoord van de Vlaamse Regering

**VERTROUWELIJK
EN PERSOONLIJK**

VR 2011 0402 MED.0052

VLAAMSE REGERING

*De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin***MEDEDELING AAN DE LEDEN VAN DE VLAAMSE REGERING**

Betreft: Verzoekschrift [REDACTED] van 7 september 2010 mbt een onderzoek naar de legaliteit van adopties van baby's uit anonieme bevallingen in Frankrijk

In de afgelopen decennia werd verschillende keren de problematiek van kinderen die geboren werden 'sous X' aangekaart. [REDACTED] heeft ook in het verleden reeds verzoekschriften ingediend die betrekking had op de problematiek. Zij is betrokken in de belangenvereniging 'Maralina', die de problematiek van afstandsmoeders onder de aandacht wil brengen.

De verhalen van moeders die naar Frankrijk gebracht werden om daar in de anonimiteit te bevallen waarna hun kind, meestal zonder hun toestemming, ter adoptie werd aangeboden, zijn zeer schrijnend. De jarenlange lijdensweg van deze vrouwen, en soms ook de betrokken vaders, is bekend. Ook het lijden van de kinderen die in de anonimiteit werden geboren en al jaren tevergeefs zoeken naar de omstandigheden voorafgaand aan hun adoptie, is bekend.

Ook in Frankrijk zelf woedt al enige tijd een discussie over de anonieme bevallingen. In 2002 werd er een 'Conseil national pour l'accès aux origines personnelles' opgericht. Deze kan echter enkel een oplossing bieden voor moeders en hun kinderen geboren 'sous X', als er destijds persoonsgegevens van de moeders werd opgenomen in het dossier en als de moeder bereid is het 'geheim te lichten'.

De vragen zoals gesteld in het verzoekschrift werden overgemaakt aan de Vlaamse Centrale Autoriteit Adoptie met de opdracht deze te onderzoeken en te beantwoorden. De VCA geeft vooreerst aan dat niet alle vragen even makkelijk te beantwoorden zijn omdat de informatie waarover we beschikken fragmentair is en vaak gebaseerd op verhalen en getuigenissen. Op papier is zo goed als niets behouden. Het was een systeem dat in het geheim werd opgezet met het doel de zwangerschap, de geboorte en de adoptie voor alles en iedereen verborgen te houden.

Welke wegen werden gevolgd?
welke adoptiediensten?

Het systeem waarbij kinderen via anonieme bevallingen in Frankrijk naar België overgebracht werden om te laten adopteren, werd toegepast door enkele kindertehuizen en huizen voor moeders i.s.m. enkele adoptiediensten. Het ging hierbij meer bepaald om het Kindertehuis van de zusters Kindsheid Jesu (Lommel), onder begeleiding van Zuster Maria-Johanna, de adoptiedienst de Visserij in Gent waar zuster Geert die zaken regelde, home de Merode,

adoptiedienst Thérèse Wante en adoptiedienst Gewenst Kind, die dit een drietal keer deed samen met zuster Geert.

Van de meeste situaties die op deze manier 'geregeld' werden bestaan op dit moment geen dossiers.

Respijtermijnen?

De respijtermijnen in Frankrijk (3 en later 2 maand) werden inderdaad niet gerespecteerd en dit werd toen ook oogluikend toegestaan in de ziekenhuizen in bvb. Rijsel en Duinkerke.

De vrouw beviel anoniem en kon zonder meer de maturiteit verlaten. Moeder en kind werden in twee aparte auto's naar België meegenomen door de begeleiders en daarmee was de zaak afgerond.

Toestemming voor overbrenging?

Een officiële toestemming om het kind over de grens mee te nemen werd door niemand gegeven, maar men werd ook niet tegengehouden. Het was een gedoogde praktijk waar verder niemand een probleem rond scheen te maken.

Ontvoering? Omkoping?

Ook al betreft dit wel degelijk de onwettige overbrenging van een kind, het Franse of Belgische parket is hier nooit tegen opgetreden.

Van omkoping van enig personeel is nooit iets gemeld; dat valt niet te bewijzen noch te ontkennen.

Nationalisatie van het kind?

Het kind had van bij de geboorte een Frans geboortebewijs (met vermelding van o.a. naam, geslacht, datum, plaats en vermelding dat ouders onbekend zijn) dat mee naar België gebracht werd. Het kind was voor België een 'niet-erkend natuurlijk kind' waarvoor een voogdijraad werd ingericht en een voogd aangesteld. Meestal was dit iemand van de betrokken dienst die nadien toestemde in de adoptie waardoor het kind dan Belg werd, als logisch en wettelijk gevolg van de adoptie.

Leden familieraad?

Gezien het kind officieel geen familie had, kon de familieraad niet samengesteld worden met verwanten maar traden een aantal mensen op die iemand van de betrokken dienst aanstelde als voogd.

Aantallen?

Gezien alle ontbrekende gegevens is het onmogelijk een juist aantal op te geven.

Waarom deed K&G niets?

K&G, voorheen NWK, had in die periode geen enkele bevoegdheid inzake adoptie en heeft dus nooit opgetreden tegen dergelijke praktijken. Ook parketten en rechtbanken hebben deze praktijken nooit aan de kaak gesteld. In die tijd was adoptie nog niet zo gecontroleerd als nu: de adoptie werd vastgelegd bij notariële akte, met toestemming van de voogd, en deze akte diende vervolgens door de rechtbank gehomologeerd te worden. Het is waarschijnlijk onder het paraplubegrip 'belang van het kind' dat dergelijke adopties zonder bijkomende controle of opmerkingen goedgekeurd werden. Het is pas nu dat inderdaad moet vastgesteld worden dat het belang van het kind op langere termijn daar niet mee gediend werd.

Kan dit nog steeds?

In Frankrijk is de anonieme bevalling nog steeds wettelijk toegelaten. We weten dat ook vrouwen uit België nog steeds van die mogelijkheid gebruik maken, zij het op eigen initiatief. Wat zeker niet meer gebeurt, is dat Vlaamse erkende adoptiediensten voor deze kinderen in Vlaanderen bemiddelen.

Kinderen die nu in Frankrijk 'sous X' geboren worden, worden (zoals het reeds jaren voorzien is) onder voogdij van de staat gesteld en, indien aangewezen, in Frankrijk geadopteerd.

Het lijkt zo te zijn dat voor een aantal vrouwen het bevallen in België, waar de maternale afstamming de facto geacteerd wordt, risico's inhoudt waardoor zij nog steeds ervoor kiezen om anoniem in Frankrijk te bevallen en hun kind daar achter te laten. Ook in Vlaanderen gaan daarom stemmen op om een systeem van discreet bevallen in België mogelijk te maken.

Jo Vandeurzen
Vlaams minister van Welzijn,
Volksgezondheid en Gezin